

Troibus interea obsistunt constanter Achivi,
 385 Nec tamen ab ratibus longis detrudere contis
 Usque valent, Danaos retro nec pellere Teucri:
 Oblongamque trabem veluti secturus, amussim
 Palladia movet arte faber, ductumque tuendo
 Insequitur recta, ancipiit sic Marte feruntur,
 390 Atque alias alii ad puppeis fera prælia tentant.
 Ajacem sed enim contra fert se arduus Hector
 Atque eandem circum navem se viribus æquis
 Invaduntque, arcentque, nec altam exurere puppem
 Ajacemve potest avertere Trojus heros,
 395 Nec Jovis adductum auspiciis ab navibus Ajax
 Pelle Priamidem potis: ergo Caletra contra
 Clytiadem telum intorquet, flamnamque ferentem
 Percutit ad pectus, sonueruntque arma cadenti,
 Delapsusque manu torris, sed turbidus Hector
 400 Cognatum ut sese jactantem in pulvere cernit,
 Trojanas, Lyciasque instigat vocibus alas:
 O flos Trojenum, Lyciique, & Dardana pubes,
 Robore nunc opus, atque animis, namque undique
 inquis
 Arctamur spatis, Clytii defendite gnatum,
 405 Nec lapsi spoliis Danai potiantur opimis.
 Fatur, & Ajacem contra ingentem jicit hastam,
 Sed diversa volat, sternitque Lycophrona longe
 Mastoridem, Ajacis famulum, cui tecta Cytheris;
 Pinguaque arva, viro donec fugere inde perempto
 410 Ipsi opus. Huic aurem propter caput ære coruscō
 Tunditur, atque in humum de puppe revolvitur alta.
 Horruit, & fratrem adloquitur sic maximus Ajax:
 Mastorides jacet Hectoreo, charissime, ferro,

V. 392. Atque eadem. Simili licentia in eadem primam produxit Virgilius in 10. Versum dedimus alibi.

V. 397. Clytiadem. Prima producta necessitate carminis, at in Clytio brevem fecimus infra, Virgilium sequuti.

Dilectus, fidusque mihi, assiduusque sodalis.
 415 Quo jam tela tibi, nervique, & læthifer arcus,
 Munus Apollineum? Simul hæc, simul adstitit heros
 Tela manu, pharetramque gerens, arcumque sonantem,
 Conturbatque acies, & crebris ictibus instat.
 Hic Pysenoridem transfigit cuspide Clytum
 420 Panthoidæ aurigam eximum, qua maximus urget
 Pugnantum globus, æripedes agitare frementeis
 Per campos solitum: Teucris gratissimus unus
 Propterea, ab misero sed fatum avertere nullus
 Dardanidum potuit, cervicem allapsa sagitta
 425 Nam venit in medium, cerebroque infixa tepescit.
 Ille ruit, pictaque manu labuntur habenæ
 Et pavidi retro bijuges cessere: feruntur
 Cum strepitu horrisono vacui per grama currus:
 Sensit Polydamas, & equis venit obvius ante,
 430 Traditque Astynoo, gnato Protiaonis, illum
 Multa jubens prope se ut bijuges, currumque teneret,
 Dein volat, & primis se pugnatoribus infert.
 Hectora tum contra Teucer Telamonius arcum,
 Et telum parat, ac pugna exigisset ab acri
 435 Ardentem heroa, ac tristem misisset in Orcum.
 At non illa Jovem latuit vesana cupidus,
 Priamidæ cui charus honos, invisaque Teucri
 Laus erat: ergo arcum curvantí abruptus utrinque
 Dissiluit nervus, diversaque fertur arundo
 440 Ære gravis, manibusque teres simul excidit arcus.
 Obriegit Telamone satus, siceque ore profatur:
 Consilium pugnæ, atque artem sors abstulit omnem,
 Infensusve Deus, manibus qui excusserit arcum,
 Intortumque recens lorum, nuperque ligatum,
 445 Selectumque diu conanti abruperit ultro.
 Huic Ajax: arcum, & celeres depone sagittas,
 O frater, Deus Argivis quando invidus obstat.
 Scuta humeris, longamque hastam citus arripe dextra,
 Irrueque in Troas, reliquaque hortare phalanges.

450 Nec magna saltem sine cæde , & sanguine puppeis
Tradiderint flammis , fortes sed in arma ruamus .
Hæc ait , ille arcum tentoria ad alta relinquit ,
Quadruplicemque humero clypeum suspendit ab alto ,
Et galeam insignem setis , cristaque rubenti
455 Induitur capiti , nodosamque arripit hastam
Ære gravem , & fratri socium se adjungit in armis .
Hector ut abruptos nervos , Teucrique sagittam
Incassum per inane videt sine lege vagantem ,
Divinamque agnoscit opem , atque hæc pectore fundit :
460 Trojogenæ , sociique cavas invadite puppeis ,
Nunc o dum fortuna favet , vidi irrita Teucri
Tela volare manu , quo non felicior arcu
Grajugenum quisquam . Divum favor , irave certis
Clarescit facile indiciis , seu extollere in auras ,
465 Deprimere aut placuit , genteisque domare superbas .
Nunc nobis favet , & robur , vimque hostibus aufert .
Irruite , o chari , & pugnantem vulnere siquem
Fata premant , moriatur : Erit non turpe profecto
Pro patria cecidisse : domus , salvique penates
470 Interea , & gnati , & conjux , dulcesque parentes ,
Si Danai rursum Argolicas vertantur ad oras .
Dixerat , accenditque animos , Telamonius inde
Grajugenum turmas urgebat talibus Ajax :
O , pudet , Argivi , satius cadere ante fuisse .
475 Servatosve semel repulisse ab navibus hostem .
An vobis spes ulla fugæ ? pedibusne putatis
Tendendum dulcem in patriam , si exusserit altas
Priamides puppeis ? dictis non corda carentem
Cernitis , hortantemque acies , flamasque ferentem ?
480 At non ille choros jubet instaurare ; sed agmen :
Una salus nobis totis incumbere in armâ
Viribus , & conferre manum : læthumque subire ,
Aut vitare semel satius , quam ad litus inultos
Imbelli ab turba lento tabescere Marte .
485 Vix ea , crudescunt pugnæ furit Hector in armis ;

Et Perimede satum Schedium transverberat hasta
Phocaicas ducentem acies , at Laodamantem
Ductorem peditum , claroque Antenore natum
Ferro Ajax perimit , cadit & Cyllenus Otus
490 Panthoidæ telo , cui paret Epeja pubes ,
Dilectusque comes Phylidæ . Hic turbidus ira
Polydamanta petit ; sed enim subducitur hosti
Obliquum insiliens , nam prolem sternere Panthi ,
Phoebe vetas , Grajumve ullo violarier ictu .
495 Sed medium Crœsmi pectus secat ærea cuspis ,
Insonuitque cädens : humerisque arma ille trahebat
Quum subitus stetit ante Dolops Lampi optima proles
Laomedontiadæ , pugnæ , Martisque peritus ,
Et clypeum medium ferrata perforat hasta .
500 Phylidem sed enim lorica fidelis aheno
Tegmine tutatur , Phyleus quam maximus olim
Ex Ephire tulerat vitrei Selleentis ab unda ,
Hospitis Euphetis monumentum , atque aspera contra
Septum ingeris tela , ac densos munimen in hosteis .
505 Insiluitque Meges , galeæque extrema comantis ,
Nutantemque jubam capiti , conumque recidit .
Purpureusque rubet longe color , & nitet agro .
Dumque virum sperata animos victoria pascit ,
Inque vicem observant sese , Menelaus Atrides
510 Clari Dolope addit se comitem , perque ardua terga
Telum humero infigit : penitus per pectora ferrum
Prominet ulterius tendens , pronusque recumbit .
Detracturi humeris vesteis , atque arma jacentis
Adproperant illi , at contra stetit obvius Hector ,
515 Cognatosque alias , Hicetaonidemque propinquum
Horrendum inclamans , Hicetaonidem Melanippum ,
Flexipedum qui armenta boum , nigrasque juvencas
Percotem ad pingue Trojæ melioribus annis
Paverat ; Argivum sed postquam classis ad oras
520 Appulit Iliacas , Trojam , Priamumque petivit ,
Trojogenasque inter primo gaudebat honore .

I L I A D I S

Adfaturque Hector, verbisque instigat amaris?
 Torpemus; Melanippe? tui nec te ulla nepotis
 Cura movet nuper crudeli morte perempti?
 525 Abstulerintque etiam nobis spectantibus arma?
 Quin sequere: haud procul hostileis turbare maniplos
 Jam satis, urgendi propius, mors inclyta donec
 Pugnanteis tulerit, Priami vel regna potentis,
 Urbsque eversa cadat. Taleis dat pectore voces,
 530 Et praeit, atque virum sequitur Melanippus euntem.
 At Danaos contra Salaminius incitat Ajax:
 O chari, servate fidem, servate pudorem,
 Inque vicem vultus, atque ora veremini, Achivi,
 Salvi etenim plures, quam qui interiere pudentum
 535 Dedeceus, atque ignominiam fuga parturit effrons.
 Sic fatur, laudisque avidos, pronosque momordit,
 Atque infixa diu sententia mentibus hæsit.
 Fervet opus, muro naves stipantur aheno.
 Jupiter Iliacas acies impellit, Atrides
 540 Archilochum dictis urget Menelaus in hostem:
 Archiloche, Argivum non te robustior alter,
 Ocyor aut cursu, aut melior florente juventa,
 Adgredere, & Teucrorum aliquem prosterne ruentem.
 Sic effatus abit, laudisque inspirat amorem
 545 Egregio juveni, in medium tum proslit æquor
 Ductores inter primos, & turbine multo
 Se circum adspectans telum contorquet acutum.
 Teucrorum jaculante viro cessere cohortes.
 Irrita nec volat hasta manu, nam te, Melanippe,
 550 Certa petit, mediumque abrumpit vulnere pectus
 Ille ruit super ingentem dant arma fragorem.
 Et quondam veluti canis ingenti oris hiatu
 Lactentem ruit in cervum, quem forte cubili
 Surgentem herboso venator cuspide fixit,
 555 Sic Hicetaonidæ spolia ablatus opima
 Archilochus properat, contra tamen adstitit Hector;

Ac velut ille prius quam tela inimica sequantur,
 Conscius audacis facti in nemora avia tendit
 Occiso pastore lupus, fidove Molosso,
 560 Hectora sic procul intuitus, Grajum agmina retro
 Nestorides petit, insultant clamoribus altis
 Priamides, Troesque viro, telisque fatigant,
 Nec stetit Argivum donec pervenit ad agmen.
 Turba Phrygum interea rabidorum more leonum
 565 Ad naveis properant: vireis, animosque superbos
 Quippe dabat Jovis auxilium, atque arcana voluntas,
 Pectoribus domitis Grajum, namque Hectori honorem
 Hunc dederat Pater, ut flammæ, ignemque carinis
 Injiceret tandem Argolicis, ac vota marinæ
 570 Perficeret Thetidi: ergo oculis spectare flagrantibus
 Ipse rateis volet, ex illo Phrygia agmina retro
 Pulsurus rursum ab ratibus, Troja eruta donec
 Æternum daret Argivis nomenque, decusque.
 Hectora propterea in naveis urgebat Achivas
 575 Id meditans, pronumque satis, cædeisque frementem,
 Marti nam similis furit, ut per devia montis
 Sœva sonans ignis, densique in culmine saltus,
 Et spumas vomit ore, micant fera lumina flammis.
 Ærea pugnanti circum cava tempora cassis
 580 Horrendum quassata sonat: favet æthere ab alto
 Jupiter omnipotens, summo ac dignatur honore
 Ductores inter reliquos, nam extrema trahebant
 Bila viro Eumenides, pugnantique aspera Pallas
 Fata minabatur Pelidæ ab robore Achillis.
 585 Hos aditus, jamque hos aditus tentabat, Achivum
 Densus ubi globus armorumque ad sidera fulgor.
 Stat Danaum conferta phalanx, obnoxiaque contra

V. 557. *Ae velut.* Comparationem hanc adhibuit, & multo pulchiorum reddidit Virgilius in II, ubi totam lege,

- Alta velut rupes vastum quæ prodit in æquor,
Obvia ventorum furiis, expostaque ponto.
590 Vim cunctam, atque minas perfert cœlique, marisque.
Sic Teucris **Danai** obsistunt: furit Hector ahena
Luce micans totus, turmasque invadit Achivas.
Qualis ubi **ratis** Eoliis cito flatibus altum
Verberat unda latus, spumamque ad sidera jactat,
595 Vela fremunt concussa, virum timor inficit ora
Pallidus, ab **lætho** tenui discriminé quando
Vix absunt **tabulæ**, Danaum sic pectora languent
Hectore pugnante, atque leo ceu turbidus, agros
Irriguos propter nactus, placidamve paludem
600 Corpora magna boum, subitus ruit, inscius inde
Pastor abest, pugnæque rudis prima agmina ducens,
Aut postrema simul graditur, leo pessimus agmen
Insilit in medium, & rabido vorat ore juvencam,
Aufugiunt reliquæ, Danaos sic rector Olympi
605 Priamidesque fugat subito terrore paventeis.
Una omnes; cadit insignis tantum Periphates
Ex illo genitus Copreo, qui nuntius olim
Amphitruoniadæ Eurysthei mandata ferebat.
Deteriore quidem præstantior ille parente,
610 Quo cursu melior, pugnaque, & mente sagaci
Non diteis quisquam fertur coluisse Mycenæ.
Occisus sed enim ingentem dedit Hectori honorem,
Nam clypei extremas humero pendentis ad oras,
Dum conversus abit, clypei talaris ad oras
615 Offendit miser, in terram ceciditque supinus.

V. 588. Alta velut rupes. Versus Virgiliani ex 10. Æneido, ubi Mezentii in resistendo constantiam commendat Poeta. Hic tamen vim, & majestatem Homerice dictionis non videtur assequitus. Assequitus tamen est, & meo quidem judicio, longe superavit in 7, ubi eamdem **Latini** Regis constantiam exornavit. Lege sis.

V. 596. Ab lætho. Quod lepidissime, ut solet Juvenalis:
„Digitis a morte remotus,
„Quatuor, aut septem si sit latissima tæda „.

- Horrendum insonuit capiti galea alta cadentis.
Priamides volat, & sociorum ante ora suorum
Pectora transfigit ferro: infremuere sodales
Astantes; sed enim trepidos timor alligat artus,
620 Conscenduntque rateis turmatim, atque ante jacentum
Certant se rostris tegere, & cohibere ruenteis.
Acrius hoc instant Troes, primisque relictis
Puppibus, abscedunt Danai tentoria ad alta,
Nec per castra viros patitur timor ire vaganteis
625 Aut pudor, inque vicem crebris se hortatibus urgent
Quos inter medius charorum nomina Patrum
Commemorans, juvenum accendebat pectora Nestor:
Nunc aliorum alii vultus reveremini, & ora,
O Danai, & charam uxorem, tectumque, lareisque;
630 Et gnatos animo, & dulcēis revocate parenteis.
Vel jaceant, vel adhuc cœlo potiantur, & aura.
Hos per ego absenteis supplex vos deprecor, hostem
Sistite vos contra, neque retro avertite gressum.
His dictis commoti animi, nubemque removit
635 Cœlitus immissam divino lumine Pallas.
Clarescunt subito puppes, pugnæque cruentæ,
In mediisque furens cristatus cernitur Hector,
Dardanidumque acies, seu quæ post terga quiescunt,
Seu quæ de ratibus pugnant, sudantque sub armis,
640 At non lentus ubi Danaum stat turba paventum
Se tenuit Telamone satus, sed fervidus altas
Per puppeis, per celsa volans tabulata recursat
Ingentemque manu contum, validumque, & ahenis
Orbibus accinctum versat, cui fraxinus ingens
645 Bisdenos cubitos in longum extenditur ultra.
Ac veluti doctus magnorum agitator equorum,
Quatuor ingenteis multorum ex agmine lectos
Nectit agens procul ab campo, qua publica in urbem
Fert via: stant circum attonitæ matresque, virique
650 Ille sedens firmo, jamque hunc se corpore libratur,
Jamque illum super alternans, illi ocyus Euris

I L I A D I S

Arva **secant**, sequitur densæ tum nimbus arenæ.
 Haud **secus** huc, illucque furens tabulata per alta
 Passibus insiliens magnis Telamonius heros
 655 Cursat, obitque rateis, vocemque ad sidera tollit
 Horrendum assidue inclamans: defendite naveis,
 Argivi **juvenes**, hostemque avertite castris.
 At Teucrum ante aciem primam volat igneus Hector,
 Ac **veluti** in pratis liquidi prope fluminis undam
 660 Ætherea delapsa plaga Jovis ales aperto
 Turbat **agens** cœlo volucres, turbamque sonantem,
 Sive **grues**, longo vel ovanteis gutture cicnos.
 Sic **pictam** in puppem turbata per agmina Grajum
 Priamides ruit adversum, impellitque ruentem
 665 Jupiter **ipse** manu genitor, Troumque catervas
 Exciet in pugnas, oriturque miserrima cædes
 Corpora ahena virum credas concurrere campo.
 Usque **adeo** invicto pugnabant robore; Achivis
 Una **salus** nullam bello sperare salutem.
 670 Dat **furor** ipse animos, & inevitabile fatum.
 Trojogenæ arsurasque rateis, jamjamque putabant
 Sternendas Danaum Sigea ad litora turmas.
 Ergo **hinc**, ergo illinc cæduntque, caduntque vicissim:
 Ipse **ratis** puppem, qua Protesilaus in oras
 675 Venerat **Iliacas** iterum non regna, lareisque
 Visurus **patrios**, dextra comprenderat Hector.
 Ingens **pugna** diu circum: nec jam eminus arcu
 Tela **volant**, jacula aut tenueis sparguntur in auras,
 Cominus at brevibus gladiis hastisque coruscis,
 680 Ensibus & magnis, durisque bipennibus instant.
 Insignesque auro gladii, capuloque nitenti
 Ex humeris lapsi juvenum, manibusque cadebant,
 Armaque pulchra: fluit campo atri sanguinis unda.
 Nec **summæ** correpta semel fastigia puppis

V. 66a. **Ætherea**: Versus Virgilianus hinc deceptus in I.

L I B E R XV.

685 Dimittens Hector, magna ciet agmina voce:
 Ferte citi flamas, ignem jacite, urite naveis
 Dum Jove fas dextro, felixque, & fausta refulsit
 Illa dies, qua tam longos tolerata per annos
 Reddantur mala Grajugenis, avibusque sinistris
 690 Huc delata Deum sine numine classis in ipso
 Litore nunc pereat, quæ tristia funera Teucris
 Tot tulit heu miseris, seniorum errore, metuque,
 Qui me tentantem naveis invadere ferro
 Arcebant procul, atque aciem, turmasque tenebant
 695 At bene habet, qui tunc animos terrebant inerteis
 Jupiter, in naveis stimulis nunc acribus urget.
 Sic ait, ingentique Phryges clamore ruebant.
 Nec Telamoniades hostem subsistere contra
 Jam valet, incolumem nec se credebat ab acri
 700 Cessum pugna, lentusque in proxima puppi
 Transtra pedem retulit, longumque hostile coruscans
 Trojogenas fugat instantis, ignemque ferenteis,
 Horrendumque tonans acies hortatur Achivum:
 Heroes Danaum, Martis genus, hic opus armis,
 705 Hic virtute, viri. Auxiliariæ agmina retro
 Creditis, aut muros vobis, vallumque relictum,
 Quæ Teucrorum aciem possint cohibere ruentum?
 Nullæ istinc urbes turritis mœnibus, unde
 Auxilium socia arma ferant. Ad Pergama stamus
 710 Urbe procul patria hastatorum ante agmina Teucrum.
 Claudimur hinc alto Oceano, nec fidere plantis
 Est licitum ferroque salus quærenda, manuque est.
 Hæc ait, & contra venienteis excipit hasta,
 Jactanteisque ignem ratibus, bissenaque ferro
 715 Audentum juvenum dederat jam corpora lætho.

V. 686. Ferte citi. Ad saporem Virgiliani illius.

„ Ferte citi ferrum. date tela, scandite muros „.

V. 711. Claudimur. Hinc illa Pallantis in I.

„ Ecce maris magno claudit nos obiice pontus.

„ Deest jam terra fuga: pelago Trojamne petemus „?